

21.11.2013

סיכום דיון והמלצות הועדה בנושא: נייר עמדה לגבי מבחנים ממוחשבים לאבחון ADHD

חברי הועדה: ד"ר זאב חורב – יו"ר, פרופ' אשר אור-נוי, ד"ר אריה אשכנזי, ד"ר איתי ברגר, ד"ר מיקי דוידוביץ, ד"ר גדעון ורדי, ד"ר דניאלה לובל, ד"ר יעל לייטנר, ד"ר איריס מנור

להלן סיכום דיון והמלצות הועדה:

הקדמה ורקע:

בהסתמך על ההמלצות הקליניות של ה American Academy of Pediatrics שפורסמו בשנת 2011 בנושא אבחון וטיפול בהפרעות קשב וריכוז בילדים ומתבגרים, האיגוד הישראלי לרפואת ילדים ממליץ:

א. על הרופא המאבחן לאשר שהילד או הנער המאובחן עומד במדדים שנקבעו ע"י ה DSM V. המידע לקביעה זו חייב להתקבל מההורים, מורים, וכל גורם המעורב בהשגחה על הילד/הנער**. על הרופא המאבחן לוודא שנשללו גורמים אחרים שעלולים להביא לקשיים הלימודיים או התנהגותיים שבעטיים מתבצע האבחון.

ב. בהערכת ילד/נער עם הפרעת קשב וריכוז על המאבחן להתייחס לאפשרות קיומה של תחלואה נלווית.

ג. על הרופא להכיר בהפרעת קשב וריכוז כבעיה כרונית ולהכיר בילד כבעל צרכים נוספים.

ד. לשם אבחון הפרעת קשב וריכוז נחוצים הצעדים הבאים (אשר יבוצעו ע"י או באחריות הגורם המאבחן):

1. לקיחת אנמנזה מלאה
2. בדיקה גופנית, כולל בדיקה נוירולוגית
3. מילוי שאלונים ע"י ההורים והמורים
4. קבלת דיווחים על תפקוד בביה"ס
5. שלילת גורמים אפשריים אחרים שהביאו את הילד לצורך באבחון, כולל הערכה רגשית של הילד

ה. כחלק מהאבחון נחוץ לעיתים, ולפי שיקול דעת הרופא (או הפסיכולוג) המאבחן, לבצע גם:

1. בדיקת שמיעה וראיה
2. הערכה מנטאלית, התפתחותית, או קוגניטיבית
3. בדיקות נוספות המתייחסות לתחלואה נלווית, כגון EEG
4. אבחון פסיכו דידיקטי
5. מבחנים ממוחשבים

בהתייחס למבחנים הממוחשבים נדונו הסוגיות הבאות:

- א. פירוט מבחר המבחנים הקיימים
- ב. מידת נחיצותם לגבי אבחון, טיפול ומעקב אחר הפרעת הקשב
- ג. אינדיקציות לביצוע המבחן הממוחשב
- ד. מי מוסמך לבצע את המבחן הממוחשב
- ה. מי מוסמך להפנות לביצוע המבחן הממוחשב
- ו. תנאים מיוחדים הנדרשים לביצוע המבחן הממוחשב
- ז. יחסי הגומלין עם מערכת החינוך לגבי ביצוע המבחנים הממוחשבים

פורטו המבחנים הקיימים:

	מבחן	
1	Conners' CPT	14 min.; children > 6 y.
2	IVA (Integrated Visual and Auditory) CPT	13 min.; 6 – 99 y.
3	ACPT (Auditory)	10 min.; children 6-11 y.
4	T.O.V.A (Tests of Variables of Attention)	22 min.; children > 5 y.
5	GORDON Diagnostic System	
6	MOXO	Children > 7 y.
7	BRC	
8	Mind Stream	

עמדות הוועדה הן כדלקמן:

1. מבחנים ממוחשבים מהווים כלי עזר משלים, ואינם הכרחיים לאבחון.
2. הפניה למבחן ממוחשב תיעשה במידת הצורך כחלק מאבחון כוללני ע"י כל מי שהוסמך ע"י משרד הבריאות לאבחון הפרעות קשב וריכוז (סעיף 3), ועל פי שיקול דעתו.
3. על פי הנחיות משרד הבריאות, רשימת אנשי המקצוע המוסמכים לאבחון הפרעות קשב וריכוז כוללת את כל הבאים: נוירולוג ילדים, פסיכיאטר ילדים ונוער, רופא ילדים המורשה ע"י משרד הבריאות לאחר השלמת קורס הסמכה, רופא ילדים עם ניסיון של 3 שנות עבודה לפחות במכון מוכר להתפתחות הילד, כאשר עבד לפחות בחצי משרה, (ובתנאי שבמסגרת עבודתו זו נחשף לאבחון הפרעות קשב וריכוז) וכן פסיכולוגים אשר הוסמכו ע"י משרד הבריאות לאבחון הפרעות קשב וריכוז.

4. פענוח תוצאות המבחן יבוצע רק ע"י גורם המוסמך להפנות ילד לביצוע המבחן.
(לא ע"י טכנאי).

5. מבחן ממוחשב יתבצע אך ורק ע"י מכון אשר יוסמך לכך ע"י משרד הבריאות, המשתמש בהנחיות מדויקות לביצוע האבחון, כפי שמומלץ בהנחיות המבחן. חשוב להקפיד על ביצוע המבחן בשעה המתאימה לתפקודו של הילד.
איגוד רופאי הילדים ממליץ כי משרד הבריאות יפעל להסדרת הרגולציה המתאימה.

6. ילד המטופל תרופתית (ע"י Methylphenidate או תרופה אחרת) וזקוק להתאמת המינון מסיבה כלשהי, הטיטרציה בטיפול תבוצע על בסיס קליני. במקרים מסוימים, כאשר השיקול הקליני אינו מספיק לקבלת החלטה, ועל פי שיקול דעתו של הרופא המאבחן, תיתכן הפניה לביצוע אבחון ואבחון חוזר עם תרופה של אחד המבחנים הממוחשבים.

7. כאשר הוחלט על ביצוע המבחן בהשפעת תרופה, רק הרופא ייתן מרשם לתרופה (methylphenidate או כל תרופה אחרת) בטרם ביצוע המבחן, והוא אשר יקבע את מינון התרופה המותאם לילד.

8. מומלץ להרחיב את שיתוף הפעולה עם משרד החינוך לגבי סוגיית האבחון הראשוני של ילד עם קשיי למידה או בעיות התנהגות. לשם כך, מומלץ על הקמת ועדה משותפת למשרדי הבריאות והחינוך ואיגוד רופאי הילדים.

9. מומלץ כי עובדי מערכת החינוך יימנעו מ:

א. מתן המלצה לביצוע מבחן ממוחשב בטרם נקבע הצורך בכך ע"י מי שהוסמך לאבחן הפרעות קשב וריכוז. הפניה ישירה לביצוע מבחן ממוחשב ע"י עובדי מערכת החינוך מיותרת, שגויה, ומעבירה להורים מסר מוטעה ומבלבל לגבי ההליך האבחוני הראוי.

ב. מתן המלצה או הבעת דרישה למתן טיפול תרופתי כלשהו לילד בטרם אובחן כראוי ע"י מי שהוסמך לכך, ובטרם נקבע על ידו הצורך בטיפול תרופתי.

10. ילד אשר סובל מחשד ללקות למידה יופנה, על פי שיקול דעת הגורם החינוכי, לאבחון פסיכודידקטי, וילד החשוד כסובל מהפרעת קשב וריכוז יופנה לאבחון ע"י הגורם המוסמך לכך.

11. מומלץ להטמיע הנחיות אלה של איגוד רופאי הילדים לגבי השימוש במבחנים ממוחשבים בקרב כלל רופאי הילדים על מנת לצמצם את השימוש הבלתי מושכל במבחנים אלה.

** = ההנחיות כתובות בלשון זכר אך מתייחסות לשני המינים.

מקורות:

1. ADHD: Clinical Practice Guideline for the Diagnosis, Evaluation, and Treatment of Attention-Deficit/Hyperactivity Disorder in Children and Adolescents. SUBCOMMITTEE ON ATTENTION-DEFICIT/HYPERACTIVITY DISORDER, STEERING COMMITTEE ON QUALITY IMPROVEMENT AND MANAGEMENT. Pediatrics; October 16, 2011. DOI: 10.1542/peds.2011-2654
2. Gualtieri C Thomas, and Johnson Lynda G. ADHD: Is Objective Diagnosis Possible? Psychiatry (Edgmont) 2005 November; 2(11):44-53

ד"ר זאב חורב
יו"ר הועדה